

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Mintafeladatok

Általános tudnivalók

- A feleletválasztó vagy egyszerű feleletalkotó feladatok esetében a választ csak akkor lehet helyesnek tekinteni, ha azonos vagy egyenértékű a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válasszal.
- Az olvashatatlan válaszok hibásnak minősülnek.
- Ha az adott választ nem a megfelelő helyre írja be, vagy a feladatban megadotthoz képest máshogy jelöli a vizsgázó, de a megoldás teljesen egyértelmű, a válasz elfogadható.
- Hosszabb feleletalkotó, esszékérdések esetében a feladatmegoldásban úgynevezett „kulcskifejezéseket” vagy fontos válaszelemeket kell keresni. A javítási-értékelési útmutató ebben az esetben ezeket a fontos válaszelemeket tünteti fel.
- Elfogadható helyes válaszként minden olyan válaszelem is, amely a javítási-értékelési útmutatóban szereplő adott kulcskifejezéssel (vagy szinonimájával) azonos értékű, illetve azonos a jelentése (pl. a kulcskifejezés körülírása, jellemzése).
- Hosszabb feleletalkotó, illetve esszékérdések esetében gyakran lehetősége van az értékelőnek az útmutatóban nem szereplő, de az értékelő által helyesnek ítélt válaszelem elfogadására is 1–2 pont erejéig.
- Az azonos értékű, azonos jelentésű kulcsfogalmakat „/” jel választja el a javítási-értékelési útmutatóban.
- A részletes útmutatóban zárójelbe “()” tett részek nem képezik feltétlenül a megoldás részét, hanem további magyarázatokkal segítik az értékelőt.
- A pontozást minden feladat esetében a feladatlap megfelelő (szürke színnel jelzett), pontozásra kijelölt négyzeteibe beírva kell elvégezni!

I. FELADATRÉSZ

1.

Aba-Novák Vilmos	D
Bak Imre	F
Ferenczy Károly	A
Korniss Dezső	E
Körös-fői-Kriesch Aladár	C
Rippl-Rónai József	B

(Minden helyes jelölés 1 pont.)

- A) nagybányai iskola
- B) Nabis
- C) gödöllői művésztelep
- D) római iskola
- E) Európai Iskola
- F) Iparterv csoport
- G) Bauhaus

ÖSSZESEN 6 PONT

2.

- „szabad levegő” / *kint a szabadban / a természetben történő festés*
- *elfordulás a műtermi színhasználatától*
- *természetes fény visszaadása / a napfény, a légkör szín és fényjelenségeinek visszaadása / fényreflexek / fények felületi játéka*
- *kialakulása a 19. században*
- *realista és impresszionista tájképfestészetből indul*
- *(Theodor) Rousseau / (Jean-Baptiste Camille) Corot / (Gustave) Courbet, (Édouard) Manet, (Claude) Monet, (Auguste) Renoir, (Camille) Pissarro, (Alfred) Sisley,*
- *Szinyei Merse Pál, Hollósy Simon, Ferenczy Károly, Réti István, Iványi-Grünwald Béla*

(Minden helyes válaszelemért 1 pont adható, de legfeljebb 4 pont!)

ÖSSZESEN 4 PONT

3. a) pop art

1 pont

b)

- 1950-es évek / ötven-hatvanas évek
- egyesült Államokban / Egyesült Államokban és Angliában
- az észak-amerikai élményvilág hiteles kifejezésformája / amerikai élet visszatükrözése / válasz a fogyasztói társadalmi hatásokra
- a mindennapi élet jelenségeinek megjelenítése / a tömegkultúrából átvett képek / reklámképek vagy a mindennapi ismert tárgyak felhasználása / szoros kapcsolat a nagyvárosi élettel / a „magas kultúrával” szembe jön létre / hétköznapi, „populáris”
- társadalomkritika megfogalmazása / ironikus, kétélű / széles közönségnek szól

(Minden helyes válaszelemért 1 pont adható, de legfeljebb 3 pont!)

3 pont

c)

- Robert Rauschenberg: „kombinált képei” a vászonra felszerelt különféle tárgyakkal a pop art előfutárai.
- Jasper Johns: legfontosabbak amerikai zászló-variációi, amelyeken még jól felismerhető az absztrakt expresszionizmus jelenléte, de a zászló mint köznapi látvány és nemzeti jelkép beemelése gesztusként már magában hordozza a pop art jellegzetes provokatív attitűdjét,

- Andy Warhol: említhető a rendőrségi fotók alapján készített, közúti baleseteket bemutató sorozata, amely a szenzációéhes bulvárlapokat bírálja, vagy amerikai sztárokról (Marilyn Monroe, Elvis Presley), a politikai élet fétiseiről (Lenin, Mao), illetve amerikai az életforma jelképeiről (Campbell konzerv) készült szitanyomatai,
- Roy Lichtenstein: festett képregény-kockáival a műfaj jellegzetes klisészerű ábrázolásmódját emeli be a művészetbe,
- Claes Oldenburg: a mindennapi élet tárgyait „meglágyítva” vagy köztéri „emlékművé” felnagyítva „örökíti meg” az amerikai életforma természetét.

(Természetesen elfogadható más pop art-művész említése is.)

(Minden helyes válaszemért 1 pont adható, de legfeljebb 2 pont!)

2 pont

ÖSSZESEN 6 PONT

4. Tartalmi elemek:

- A késő barokk időben a 18. század második felének korszaka, uralkodó stílusirányzata a klasszicizáló késő barokk.
- Legjelentősebb egyházi emlékei (az évszámok csupán tájékoztató jellegűek, ismeretük nem elvárás):
 - Vác, székesegyház, Isidore Canevale [Ganneval], 1767–77
 - Veszprém, püspöki palota, Fellner Jakab, 1765–76
 - Eger, líceum, Joseph Ignaz Gerl – Fellner Jakab, 1762–79
 - Tata, plébániatemplom, Fellner Jakab – Grossmann József, 1751–52, 1761–86
 - Pápa, plébániatemplom, Fellner Jakab – Grossmann József, 1773–95
 - Pozsony, prímási palota, Melchior Hefele, 1777–81
 - Szombathely, püspöki palota. Melchior Hefele, 1778–83
 - Szombathely, székesegyház, Melchior Hefele, 1791–1814

• A váci székesegyház a francia Isidore Canevale [Ganneval] tervei alapján épült, merész, a korszak legmodernebb építészeti törekvéseit tükröző mű. Az épületet sima felületű, geometrikus tömegformák, sisak nélküli toronypár, az antik építészet oszlopperendázatos szerkezetével díszített főhomlokzat jellemzi. A megrendelő, Migazzi püspök és az építész klasszicizáló felfogását tükrözi az uralkodópár 1764. évi váci látogatása alkalmára épített diadalív is.

A klasszicizáló irányzatok befogadói között a Rómában tanult magyar püspököket is ki kell emelni. Az 1762-ben egri püspökké kinevezett Eszterházy Károly új székvárosában az egyetemnek szánt líceum tervezését a bécsi Joseph Ignaz Gerlre bízta. Az épület kivitelezését azonban javarészt már Fellner Jakab irányította, akit Eszterházy a főhomlokzat áttervezésére utasított. A klasszicizáló karakter nemcsak a díszítőelemekben, a háromszögű oromzatok vagy a divatos füzérdíszek használatában, hanem a hatalmas épülettömeg racionális, erőt sugárzó elrendezésében is megmutatkozik.

A líceum franciás díszítőelemei némi rokokó ízzel, finomabb és elegánsabb formában tűnnek fel Fellner veszprémi püspöki palotájának homlokzatán.

A 18. század második fele a plébániatemplomok nagyarányú építésének időszaka is. A városi és falusi közösségek templomépítkezésre önerőből gyakran képtelenek voltak, így e feladatok jelentős része a földesúrra, illetve a püspökre hárult.

Az Esterházyak tatai és pápai uradalmában, valamint Eszterházy Károly püspöksége révén az egri egyházmegye területén építettek jelentős plébániatemplomokat. Az 1751-ben alapított tatai plébániatemplom építését a tatai uradalom Fellner Jakab, utóbb Grossmann József vezette építési irodája végezte. A tataihoz hasonló, két boltszakaszos – ún. hegedű alakú – hosszház, de Eszterházy Károly kívánságára monumentális, klasszikus hangvételű homlokzat jellemzi a pápai plébániatemplomot.

A századvég legnagyobb főpapi építkezéseinek kedvelt építésze az osztrák Melchior Hefele volt. A pozsonyi primási palota tervezése után kapta legnagyobb szabású egyházi megbízását, az újonnan alapított szombathelyi egyházmegye püspöki épületeinek tervezését. Előbb a bécsi barokk palotaépítészet és az új ízlés motívumkincsét sajátosan vegyítő püspöki palota, majd már a következő évszázadra átnyúlva a székesegyház épült fel. A székesegyház kéttornyos homlokzatán a homlokzatsíkból plasztikusan kiemelkedő féloszlopok és párkányok fölött timpanon emelkedik, a tornyokat hegyes, gúla alakú sisak fedi. Az élesen elválasztott, geometrikusan formált elemek világos, racionális szerkesztést tükröznek, a templom tömegképzésével, részleteinek formálásával és az épületegyüttesben kijelölt helyével valóban monumentális hatást kelt.

(Helyes válaszonként egy pont, de legfeljebb 3 pont adható)

3 pont

Stílusjegyek, ábrázolási elvek:

- Felismeri a képek által reprezentált építészeti és képzőművészeti műfajokat, azoknak a kor művészetében elfoglalt jelentőségét, az általuk képviselt stílári sajátosságokat.
- A tartalom kifejtése a kor szélesebb kultúrtörténeti beágyazottságtól a konkrét (képeken látható) művek felismeréséig terjed, mondanivalójának elemei világosan kapcsolódnak egymáshoz, példái relevánsak, meggyőzőek, következtetései helytállóak.

1 pont

Szakszókincs használata:

- Megfelelő mennyiségben és helyes értelmezés szerint használja a témához kapcsolódó szakszó készletet.

1 pont

Nyelvhelyesség:

- Nyelvhasználata a magyar nyelv szabályainak teljes mértékben megfelel, értelmes, teljes mondatokban írja le mondanivalóját. Az írásmű felépítése megfelelő, a téma kifejtése érthető és logikusan építkező.

1 pont

ÖSSZESEN 6 PONT

5.

a) Lőcse, Szent Jakab-plébániatemplom

2 pont

b) Lőcsei Pál mester

1 pont

c) Jellemezze művészetét, stílusát néhány mondatban!

- a késő gótikus falfaragó-művészet egyik legjelentősebb magyarországi alakja
- művészetére a formagazdagság, az öblös ruhadők szenvedélyes mozgalmassága, a plasztikus, kerekded formák, a figurák átszellemült kifejezése jellemző
- szoros rokonságot mutat Veit Stoss stílusával, akinek krakkói műhelyében tanulhatott
- ornamentikájában már reneszánsz elemek is megjelennek
- egyéb értékelhető válaszelem

(A mester stílusának érzékletes jellemzéséért [amelyben a késő gótikának mint stílusfogalomnak mindenképpen szerepelnie kell] legfeljebb 3 pont adható)

3 pont

ÖSSZESEN 6 PONT

6.

- A. Raffaello: Krisztus színeváltozása
- B. David: A Horatiusok esküje
- C. Géricault: A Medusa tutaja
- D. Cimabue: Trónoló Madonna
- E. Franz Sigrist: A négy egyetemi fakultás
(mennyezetfreskó az egri líceum vizsgatermében)
- F. Ferenczy István: Pásztorlányka
- G. Báthory András Madonnája

	A kép pár betűjelei	
1.	A	G
2.	B	E
3.	C	F

(Minden helyes párosítás 1 pont)

ÖSSZESEN 3 PONT

7. Az értékelés szempontjai

Tartalmi elemek:

Hollósy Simon: Rákóczi-induló, 1899.

- a kép témájával szorosan kötődik az 1848 után kibontakozó nemzeti romantikához és történelmi festészethez.
- formanyelve radikálisan új: a nagybányai iskola egyik vezéregyéniségének művén a plein air vívmányai ismerhetők fel
- a felkavart por és a szórt fény feloldja a formákat.
- a kontúrok és szilárdan körülhatárolt testek híján a jelenet álomszerű, sejtelmes vízióvá alakul.
- a Rákóczi-induló dallamára előresodródó alakok hullámzása a térsíkok mélységének érzékeltetésével a tömeg feltartóztathatatlan áradását jelzi, szinte a nézőt is az esemény részesévé teszi.
- A mű szorosan kapcsolódik a nemzeti festészet hagyományaihoz, ugyanakkor a magyar festészet első önálló iskolájának szellemében modern formanyelv jellemzi
- olyan a kor társadalmi konfliktusaira reflektáló, radikális politikai hangvétel jellemzi, amely meg különbözteti azoktól a nagybányai pályatársaitól, akik mindenekelőtt a természet festésének problémáival foglalkoztak.

(Helyes válaszonként egy pont, de legfeljebb 3 pont adható)

3 pont

Stílusjegyek, ábrázolási elvek:

- Felismeri a képek által reprezentált építészeti és képzőművészeti műfajokat, azoknak a kor művészetében elfoglalt jelentőségét, az általuk képviselt stílári sajátosságokat.
- A tartalom kifejtése a kor szélesebb kultúrtörténeti beágyazottságtól a konkrét (képeken látható) művek felismeréséig terjed, mondanivalójának elemei világosan kapcsolódnak egymáshoz, példái relevánsak, meggyőzőek, következtetései helytállóak.

1 pont

Szakszókincs használata:

- Megfelelő mennyiségben és helyes értelmezés szerint használja a témához kapcsolódó szakszó készletet.

1 pont

Nyelvhelyesség:

- Nyelvhasználata a magyar nyelv szabályainak teljes mértékben megfelel, értelmes, teljes mondatokban írja le mondanivalóját. Az írásmű felépítése megfelelő, a téma kifejtése érthető és logikusan építkező.

1 pont

ÖSSZESEN 6 PONT

8.

Alkotó és művészeti korszak:	Michelangelo (Buonarotti)	16. sz. közepe / 1436-41 / érett reneszánsz
A mű címe (témája):	Utolsó ítélet	
Hol található, és milyen technikával készült?	Róma, Vatikán, Sixtus-kápolna	freskó

(Helyes válaszonként egy pont, de legfeljebb 4 pont adható)

4 pont

9.

- A freskó hatalmas, kavarodó embertömeget ábrázol
- középen győzedelmesen emelkedik ki a fiatal, erőteljesen megformált, heroikus, (apollói karakterű) Krisztus alakja
- Michelangelót elsősorban az emberi test érdekelte
- kompozíciójának kizárólag a ruhátlan, dinamikus mozgásban ábrázolt emberi alakok az alkotóelemei, és ezek adják meg az egynemű kék háttér előtt kibontakozó kompozíció struktúráját
- balra az ég felé emelkedő feltámadók, jobbra a pokol felé süllyedő kárhozottak hatalmas kör alakzatot írnak le
- Egyéb értékelhető válaszelem

(Helyes válaszelemenként egy pont, de legfeljebb 4 pont adható)

4 pont

10.

a) Hammurápi törvényoszlopa

1 pont

b)

- Legjellemzőbb / legnagyobb felületek törvénye
- a fejet és végtagokat oldalról, a testet szemből ábrázolták
- Magas dombormű: a domborműveknek az a fajtája, amelyen a formák erősen kiemelkednek az alapsíkból

(Helyes válaszelemenként egy pont, de legfeljebb 2 pont adható)

2 pont

ÖSSZESEN 3 PONT

11.

Mi a „zikkurát”?

- A mezopotámiai toronytemplomok elnevezése
- magas, lépcsőzetes, teraszokkal kialakított kultikus építmény
- „Murduk” szentély

2 pont

II. FELADATRÉSZ

12. Tartalmi elemek:

Raffaello műve:

- Beállítása zártságot sugall, a kezek egymáson nyugszanak, az arc nem mutat érzelmi kifejezést.
- Lineáris hatású: fő kifejezőeszköze a vonal, amely hangsúlyt ad a testek határainak és felületének, világosan elkülöníti azokat.
- Hangsúlyt ad az alak plasztikájának.
- Szoborszerű zártság jellemzi, önmagában teljes, körülhatárolt forma.
- Kompozíciójának harmóniája, szilárdsága a világosan elkülöníthető részletek tagolásából, szinte geometrikus összhangjából adódik.
- Az alakot és a tájat egyenletes, szórt fény világítja meg, amely egyforma hangsúlyt ad a részleteknek, kiemeli a formák plaszticitását.
- egyéb értékelhető válaszelem
- egyéb értékelhető válaszelem

Rubens alkotása:

- A beállítás oldottabb, a kezek elrendezése természetesebb és mozgalmasabb, az arcot élénk érzelmi kifejezés jellemzi, amely derűjével közvetlenül megszólítja nézőjét.
- Inkább festői hatású: a folt nagyobb szerepet játszik, háttérbe szorítja a vonalat.
- A kép nem a figura plasztikus elkülönítésére törekszik, az alak sokkal inkább beleolvad környezetébe festői atmoszférájába.
- Szinte eltűnik a formák körülhatároltsága, mozgás hatja át.
- A részletek nem különíthetők el világosan, bizonyos kiemelt, fő motívumoknak (az arc, a kezek) alárendelődve teljesen elvész a részletek önállósága.
- A fény bizonyos motívumokat kiemel, másokat homályban hagy, amelyek egymással kontrasztban állnak.
- egyéb értékelhető válaszelem
- egyéb értékelhető válaszelem

(Helyes válaszonként egy pont, de legfeljebb 20 pont adható!)

20 pont

Stílusjegyek, ábrázolási elvek:

- felismeri a képek által reprezentált képzőművészeti műfajokat
- felismeri az adott alkotásoknak a kor művészetében elfoglalt jelentőségét, az általuk képviselt stíláriis sajátosságokat
- képes a művek különbözőségeit és azonosságait összevetni
- a tartalom kifejtése a kor szélesebb kultúrtörténeti beágyazottságtól a konkrét (képeken látható) művek ábrázolási elveinek felismeréséig terjed
- mondanivalójának elemei világosan kapcsolódnak egymáshoz
- példái relevánsak, meggyőzőek, következtetései helytállóak.
- a témában kellő tájékozottságot mutat, írásműve lényegre törő
- lényegi állításait megfelelően kifejti, de megfelelően összefogott / témataratása jó

14 pont

Szakszókincs használata:

- megfelelő mennyiségben és helyes értelmezés szerint használja a témához kapcsolódó szakszó készletet
- hivatkozásai szakmailag helytállóak

8 pont

Nyelvhelyesség:

- nyelvhasználata a magyar nyelv szabályainak teljes mértékben megfelel
- értelmes, teljes mondatokban írja le mondanivalóját.
- az írásmű felépítése megfelelő
- a téma kifejtése érthető és logikusan tagolt

8 pont

ÖSSZESEN 50 PONT